

RESUME (česká verze)

Předmětem mé dizertační práce je právní problematika jednání podnikatele. Nejedná se přitom o komplexní zpracování této materie. Je tematicky rozdělena do tří hlavních kapitol a dále koncepčně dělena na jednotlivé podkapitoly a části.

Problematika právního jednání podnikatele je z mého pohledu stále živá. Tato problematika je předmětem nejen celé řady odborných diskuzí, ale i soudních rozhodnutí a legislativních návrhů. I navzdory tomu se domnívám, že odpověď na některé dotčené otázky v současné době není jednotná. Mým úmyslem nebylo analyzovat v tomto pojednání všechny dosud nejasné a sporné body současné právní úpravy, nýbrž pojednat obecně o pojmu právního jednání podnikatele a zhodnotit jak současnou, tak budoucí právní úpravu z různých pohledů, jakož i o některých právních aspektech s tímto právním institutem spojených.

Kapitola I se zabývá problematikou právní úpravy jednání podnikatele. Snažila jsem se tuto právní úpravu podat obecně s ohledem na obecnou právní úpravu v občanském právu a také v obchodním právu. Předmětem této kapitoly je nejen výklad důležitých pojmů, ale i právní rozbor osobního jednání podnikatele, právní úprava zastoupení, jejich forma, podoby v praxi apod. Mou snahou bylo podat v uvedené kapitole komplexní výklad současné právní úpravy jednání podnikatele, a tak doufám přispět k výkladovým problémům vznikajícím denně v praxi.

Nejprve jsem se podrobně zaměřila na osobní jednání podnikatele, jak fyzických tak právnických osob, i když většina mé pozornosti je věnována osobnímu jednání právnických osob, tzn. statutárním orgánům. Jak jsem se v této práci podrobně zabývala, tak je podstatné nezaměňovat určení způsobu jednání statutárního orgánu uvedeného v obchodním rejstříku, s omezením tohoto jednání vyplývajícím např. ze stanov či společenské smlouvy. Hlavním důvodem je neúčinnost tohoto omezení vůči třetím osobám. Nutno zdůraznit, že se jedná pouze o interní záležitost společnosti. Nicméně zjednodušeně lze konstatovat, že pokud dojde k překročení takového jednání, právní úkon je platný a společnost zavazuje.

Kapitola II se zaměřuje na rozbor jednotlivých soudních rozhodnutí, jejichž předmětem je problematika jednání podnikatele. V praxi se denně střetávám s různými výklady soudů, které doplňují mezery v právu a pomáhají nám „uživatelům“ zákona vysvětlovat nejasné pojmy vznikající v rámci podnikatelské činnosti. Nicméně výklad této judikatury není ve všech konfliktních situacích jednotný.

I tato část bude dále členěná na jednotlivé podkapitoly, v nichž se pokusím rozebrat nejprve soudní spory týkající se jednání podnikatelů (fyzických i právnických osob) a následně pak provádím analýzu soudních rozhodnutí, která řeší konkrétní dílčí konflikty vznikající v praxi, a to jak při zákonném, tak i smluvním zastoupení podnikatelů.

Na závěr v kapitole 3 upozorňuji na budoucí právní úpravu, která již jen svou koncepcí a dělením představuje zásadní průlom v celé oblasti práva. Budoucí právní úprava konečně umožní zejména odstranit existující právní dualismus občanskoprávního a obchodněprávního závazkového práva, jež v praxi způsobuje řadu problémů. I když někteří kritici budoucí úpravy namítají, že nové zákony ne zcela odstraňují existující právní dualismus, neboť nová právní úprava ponechává stranou pracovní právo.

Nicméně já s touto kritikou nesouhlasím, je nutno přihlédnout k tomu, že oblast pracovního práva je dost podrobně zpracovaná poměrně novým zákonem z roku 2006 a není důvod tuto právní úpravu v současné době měnit, inkorporovat apod. Pevně stojím při nové právní úpravě, která doufám odstraní řadu nejasností, minimálně minimalizuje některé dosud výkladové nesrovnalosti vznikající v praxi.

Doc. JUDr. Eliáš uvádí, že NObčZ. a NObhZ. se vrací k historickým právním koncepcím, které budou zejména pro celou veřejnost a možná i pro většinu právníků nesrozumitelné a budou jim připadat možná i absurdní. V současné době dochází k situaci, když již několik desítky let zažité systémy se nejen budou různě definovat, ale bude docházet k jejich různým výkladům, terminologickým změnám apod.

I v návaznosti na uvedené skutečnosti, tak dle mého názoru dochází v nových zákonech ke změně, resp. k posunům v terminologii jednotlivých právních institutů a pojmů doposud upravených v současných zákonech. Úprava dle mého názoru poskytuje jasnější odpověď na otázky, které v současné právní úpravě skoro vůbec řešeny nejsou. Z NObčZ. např. vyplývá, že prokurista není oprávněn přenést prokuru na někoho jiného či udělit další prokuru, dále NObčZ. doplňuje, že prokurista vykonává prokuru s péčí řádného hospodáře. Tím je zcela jistě určen základ pro posouzení odpovědnosti prokuristy za jednání, která jménem podnikatele vykonal. Zároveň NObčZ. odstraňuje některé nesrovnalosti mezi speciálními a obecními ustanoveními smluvního zastoupení, když dosavadní právní úprava subsumovala některé ustanovení pod zastoupení na základě plné moci, přičemž z právní úpravy je zcela zřejmé, že se jedná o ustanovení vztahující se obecně k zastoupení. V konečném případě kvituji, že NObčZ. dále odstraňuje nevhodné pojmenování uvedené v hlavě třetí ObčZ. „Zastoupení na základ plné moci“.

Nicméně zastávám názor, že při přípravě těchto nových zákonů mělo být více přihlédnuto k současné judikatuře a zejména ke sporné problematice, která způsobuje v dennodenní praxi výkladové problémy. Zákony dle mého názoru na vícero místech obsahují nejednoznačnou interpretaci, užívají vágní termíny a pojmy, která bude dle mého názoru i nadále způsobovat interpretační problémy a vytvoří poměrně široký prostor pro soudcovské dotváření práva.

NObčZ. zcela jistě posiluje zásadu autonomie vůle, kterou, jak jsem v textu mé práce uvedla, upřednostňuje oproti zásadě rovnosti stran. NObčZ. se dále snaží formulovat normy dispozitivně, dle mého názoru se snaží vyhýbat nepřiměřené a mnohdy zavazující kogentnosti. Nová právní úprava poskytuje ochranu slabší smluvní straně. To se projevuje i například v ustanoveních o adhezních smlouvách.

Nicméně otázkou teď zůstává, jak se nové právní úpravě přizpůsobí ostatní oblasti práva. NObčZ. zavádí nové pojmy a definice a nahrazuje původními, nicméně mnoho veřejnoprávních předpisů bude i nadále používat již vlastně pojmy překonané novou právní úpravou. Předpokládám, že tak

nový zákoník nutně vyvolá další vlnu „legislativních změn“. Zároveň zákon předpokládá vydání množství prováděcích předpisů. Nejsem si úplně jistá, zda zákonodárci budou schopni celou tuto oblast ke dni účinnosti NObčZ. a NObchZ. tuto problematiku upravit.

V současné době je však nové zákony předčasně hodnotit. Některé otázky, které nejsou součástí NObčZ. nebo NObchZ, mohou být do budoucna objasněny v jiných připravovaných právních předpisech, jejichž vydání nová právní úprava předpokládá. Vzhledem k tomu, že obsah „rejstříkového zákona“ není prozatím znám, nicméně jeho přijetí NObčZ. předpokládá, tak uvidíme jak jistě, podrobně a určitě právní úprava v celé její komplexnosti bude regulovat vztahy, které jsou předmětem její úpravy.